

OBRTNI VESTNIK

STROKOVNI LIST ZA POSPEŠEVANJE OBRTI

IN ZAŠČITO OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE

»OBRTNI VESTNIK«, SPLOŠNO VELJAVNO IN NEODVISNO GLASILO
OBRTNIŠTVA DRAVSKE BANOVINE, IZHAJA 1. IN 15. V MESECU // STANE
CELOLETNO DIN 40.—, POLLETNO DIN 20.—, POSAMEZNA ŠTEV. DIN 2.—.
// ZAKLJUČEK REDAKCIJE 10. IN 25. V MESECU. // NEFRANKIRANI DO-
PISI SE NE SPREJEMAJO. // ROKOPISI SE NE VRACAJO. //

»OBRTNI VESTNIK« PRINAŠA OBJAVE, RAZGLASE IN VESTI VSEH OBRTNIH
ORGANIZACIJ IN UPRAVNIH OBLASTI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE TER
NAJVAŽNEJŠE VESTI IZ INOZEMSKEGA OBRTNIŠKEGA SVETA. // URED-
NIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA NOVI TRG ŠTEVILKA 5.
// PONATISI DOVOLJENI Z NAVEDBO VIRA. // TELEFON 35-23 //

XX. LETNIK.

V LJUBLJANI, DNE 1. SEPTEMBRA 1937.

STEV. 17.

Z duhom časa

V premislek vsakemu

naprednemu obrtniku

Avstrijski strokovnjak za reklamo, visoke šole za svetovno trgovino na Dunaju, dr. Herbert J. Kropf, ki je cenjen kot poznavalec reklamne psihologije v vsej Evropi, je v svojih strokovnih predavanjih obravnaval uspešno trgovsko propagando potom časopisov. »Z ozirom na naša skromna sredstva je časopisni oglas posebno v današnjih časih gospodarske krize najuspešnejše reklamno sredstvo. Samo konzervativci in fanatični ignoranti ne razumejo ogromne vrednosti oglasa vobče in časopisnega oglasa posebej. Reklama skrbi za napredek gospodarstva. Oglas posreduje brezposelnim zaslužek, obrtniku novih naročnikov, trgovcem novih strank. Oglas veže gospodarstvo medseboj in njene činitelje privede v medsebojni kontakt. Brez dvoma je reklama za tisk znaten vir dohodkov, toda zato vrši tisk važno nalogo v dveh smereh: pomaga vsem oglaševalcem, da svoje blago hitreje in ugodneje razpečajo in pri čitateljih posreduje, da najdejo to, kar iščejo. Moralni značaj ter upoštevanje in zaupanje, ki jo nudi ugleden strokovni list, je najboljša jamstvo, da je priporočeno blago res priporočila vredno. Reklama je potreba vsakega poslovnega človeka. Napačno ravnanje oni, ki v svoji nepoučenosti ali skoposti ne skrbijo za zadostno ali pa sploh nobeno reklamo v nameri — da štedijo. Izdatki za oglaševanje se oglaševalcu tri in večkrat preplačajo.

Lep primer dajejo Američani, ki so znani podjetniki. Potom ankete so dognali, da ima največ uspeha kot reklamno sredstvo oglas v časopisu in da ničesar ne more tako uspešno nadomestiti reklame kot časopisni oglas. Zato tudi tako cenijo oglas in izdajajo za časopisno oglaševanje bajno visoke vsote. Časopisni oglas ima najlepšo priporočilo radi svoje visoke rentabilnosti.

Kaj se lahko potom reklame po posredovanju časopisa proda? Odgovor: Vse. Odvisno je od tega, da se določeno blago nudi v določenih tistih, v najprimernejšem času ter na najprimernejšem mestu. Važen je tudi tekst in oblika oglasa. Od tega je odvisen ves uspeh oglaševanja.

Ko boste oglašili v Obrtnem vestniku, pomnite na sledeče: Strokovni list je najprimernejši oglaševalec, ker zastopa interese vseh panog, ki so odvisne od čim cenejše medsebojne izmenjave blaga in surovin. Naš obrtnik se ne bavi rad s trgovino, ker je njegov posredovalec in dobavitelj trgovec. Zato pa tudi pričakuje obrtnik, da bo trgovec, čigar najboljši odjemalec je obrtnik, oglašil v njegovem strokovnem listu. Na drugi strani pa je tudi obrtnik zainteresiran na tem, da čim ugodnejše odda svoje izdelke. Najhitreje in najceneje bo navezal stike, če oglašil v svojem strokovnem listu, kajti vsak interesent bo sklepal, da mora samo v strokovnem listu, ki je glasilo onih poslovnih krogov, s katerimi bi želeli dobiti stike, iskati odgovarjajoče naslove.

Obrtni Vestnik pa je tudi naš najstarejši strokovni list. Ker izhaja štirinajstredno so njegovi oglasi tembolj izpostavljeni in torej več vredni. Obrtni Vestnik vam torej edini more za skromen prispevek nuditi poslovno priporočilo po najnovejših izkušnjah reklamne stroke.

OD 1. — 12. SEPTEMBRA

LJUBLJANSKI VELESEJEM

50% popusta na železnici, parobrodih.
Na odhodni železniški postaji kupite rumeno legitimacijo za Din 2.—

RAZSTAVA SLOV. NOVINARSTVA

Razstava Indija . Materi za otroka . Umetnost . Vrtnarstvo . Eksotične ribice . Zoo . Male domače živali . Industrija, obrt . Tekma harmonikarjev 12. IX. . KRASNO ZABAVIŠČE . VELIKOMESTNI VARIETE, popoldanske predstave zastonj.

Vabimo Vas.

Pred sejo širše uprave zveze obrtnih društev

Obrtniški stan nadaljuje borbo za svoje pravice

V sredo, 8. t.m. se bodo v Ljubljani sestali k širši seji zastopniki našega obrtništva. Dnevni red obsega vsa naša najbolj pereča organizatorična, kulturna ter gospodarsko-socialna vprašanja. Širši sestanki so nam potrebni, da si moremo ustvariti pravo sliko našega položaja in se pripraviti za novo delo. Le v našem lastnem delu bomo našli svoj cilj. Mar se kdo dandanes sploh še zanima za nas obrtnike. Razen davčnih oblasti so nas menda že vse oblasti sploh izgubile iz evidence, obrtnika danes že nihče ne prišteva k pridobitnim slojem!... Samo pri OUZD še nekaj pomenimo, ko je treba brez pardona odračunati krvni davek. Obrtnik nima nikakega upanja več, kaj še da bi mogel računati na kako zaščito.

Ravno radi tega moramo delo v naših svobodnih organizacijah oživeti. Naša borbena društva morajo obnoviti naše zahteve in javnosti pokazati, da še živimo.

Naši uspehi bi bili lahko zavidevanja vredni, ko bi bilo v naših vrstah več sloge. Zato je dolžnost naših obrtnih organizatorjev, da pokažejo kaj znači trezno, prevdarno in pozitivno delo v nasprotju z sejanjem razdora, mrznje in nestrpnosti! Radevolje in velikodušno prepuščamo svo-

bodno življenje vsakomur, tudi posnemanje in kitenje s tujim perjem bi prenesli, vendar moramo imeti vselej pred očmi, da nam vsaka neenotnost škoduje in nas ovira pri pokretu za pridobitev naših zahtev. Takega slepomišljenja ne smemo več trpeti. Ker so nam naše organizacije nad vse, ne smemo dopuščati, da bi se našim društvom jemal stanovski značaj ter jih prepuščalo tujim neobrtničkim vplivom. Obrtniki smo trdoživi, znamo marsikaj potrpeti in moremo mnogo hudega prenesti, toda ko bo mera polna, tedaj bomo tudi mi s škodljivci v naših lastnih vrstah pošteno obračunali.

Zveza obrtnih društev bo sledila svojim zgodovinskim tradicijam! Zgodovina borb za obrtniško pravo ji daje popolno jamstvo za končno zmago: samo trdo delo more nuditi tudi trdno podlago naši bodočnosti! Naslonjena na enotno centralno jugoslovnsko obrtniško predstavništvo bo zveza z uspehom branila naše obrtniške pozicije ter s podporo svojih zavednih članic tvorila močno verigo jugoslovnskega obrtništva. Ko pridete na sejo, naj Ljubljana čuje klic in težnje manjših in večjih obrtniških središč, in naj spozna da smo vsi obrtniki enih misli.

Uvedba starostnega zavarovanja za delavce

S 1. septembrom prično predpisovati prispevke za starostno zavarovanje

Na podlagi pooblastila fin. zak. za leto 1936-37, je minister za socialno politiko in narodno zdravje izdal dne 17. 3. t. l. uredbo o izvedbi delavskega zavarovanja za onemoglost, starost in smrt. Po tej uredbi se prične izvajati starostno zavarovanje za delavce s 1. septembrom 1937. Prvi prispevki se bodo predpisali v oktobru, in to za mesec september t. l.

Prispevek za starostno zavarovanje znaša 3% delavske zavarovalne mezde. Prispevke je dolžan plačati delodajalec, ki ima pravico odtrgati polovico prispevka od delavske mezde ob prvem izplačilu mezde po dospelosti prispevka (pri mesečnih plačah dva meseca po dospelosti).

Po kalkulaciji gen. direktorja Osrednjega urada za zavarovanje delavcev g. R. Matjašiča, bo znašala nova obremenitev za starostno zavarovanje 117 milijonov dinarjev, od katerih pade na breme delodajalcev 59 milijonov din, na breme delavcev pa 58 milijonov din. Pri tem je vzeto za bazo povprečno število v letu 1936 zavarovanih delavcev, ki je znašalo 616.209, pri povprečni dnevni zavarovani mezdi v iznosu 22 din.

Celotno obremenitev iz naslova delavskega zavarovanja, ki je znašala dosedaj letno 270 milijonov din za delodajalce in 180 milijonov din za delavce — in to: 264 milijonov din za bolniško zavarovanje, 70 milijonov din za nezgodno zavarovanje, 26 milijonov din za borzo dela, 60 milijonov din za zavarovanje rudarjev in 30 milijonov din za penzijsko zavarovanje nameščenecv v Sloveniji in Dalmaciji, se bo z uvedbo delavskega zavarovanja za primere onemoglosti, starosti in smrti, zvišala na 330 milijonov din za delodajalce in na 240 milijonov din za delavstvo.

Povišanje bremen na račun delavskega zavarovanja bo znašalo za delodajalce 22 odst., za delavce pa 33 odst.

Starostnemu zavarovanju so podvrženi vsi, ki so obvezno zavarovani za bolezen in nezgode, razen naravno nameščenecv, ki so že zavarovani pri Pokojninskem zavodu za nameščenecv.

Z uvedbo starostnega zavarovanja se je v celoti uveljavil zakon o zavarovanju delavcev iz leta 1922, tako da imamo sedaj izvedeno delavsko zavarovanje za bolezen, za nezgode, za onemoglost, starost in smrt.

Ker bodo delodajalci že oktobra meseca prejeli plačilne naloge za starostno zavarovanje delavcev, smatramo za potrebno, da navedemo podrobno koliko bodo znašali

prispevki za novo zavarovanje po posameznih mezdah in razredih.

Mezdni razred	Zavarovana meza	Mesečni prispevek za 25 delovnih dni	Od tega plača delodajalec:
I.	6 — 150	4.5	4.5
III.	9.6 — 240	7.2	3.6
IV.	11.6 — 290	8.7	4.35
V.	14 — 350	10.5	5.25
VI.	16.8 — 420	12.6	6.3
VII.	20 — 500	15	7.5
VIII.	24 — 600	18	9
IX.	28.8 — 720	21.6	10.8
X.	34 — 850	25.5	12.75
XI.	40 — 1000	30	15
XII.	48 — 1200	36	18

Podali smo gornjo tabelo zato, da si bo vsakdo lahko izračunal, koliko bo moral plačati od 1. septembra t. l. naprej za svojega uslužbenca. Prispevek se bo vtirjeval ob enem z bolniškim in nezgodnim prispevkom.

Ko prevzamemo nova bremena starostnega zavarovanja delavcev, se nam nehotе vsiljuje vprašanje, kdaj dobimo obrtniki obvezno zavarovanje, ki bi nam pomagalo vsaj v najtežjih primerih, ki nas morajo zadeti in naravnost ogroziti našo ekzistenco. Dasi je v novem zakonu o obrtih, ki je stopil v veljavo že leta 1932 določeno, da bo minister za trgovino in industrijo izdal v sporazumu z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje v dveh letih uredbo o organizaciji, načinu in pogojih zavarovanja za bolezen, onemoglost, starost, smrt in nezgode samostojnih trgovcev in obrtnikov, nismo prišli še danes niti tako daleč, da bi mogli vsaj približno predvideti, kdaj se bo zavarovanje v resnici izvedlo. Na tisoče in tisoče ekzistenc je bilo že uničenih, bodisi radi boleznimi, radi nezgod ali onemoglosti, na tisoče obratov ustavljenih in tisoči družin izpostavljenih največji bedi samo radi tega, ker ni obrtnik zavarovan niti za najhujše primere boleznimi in nesreče, ki ga lahko vsak dan zadenejo.

Če se je sedaj uvedlo za delavstvo popolno zavarovanje, bi bilo pač pravično, da se merodajni krogi zavzamejo tudi za obrtnike in izdajo uredbo, ki jo zahteva obrtništvo skozi vsa leta na vseh stanovskih zborovanjih in ki bi se morala izdati že leta 1934.

Da se hitro in zanesljivo orientirate!

Kaj nam prinašata zadnja dva tedna?

× Ker je veliko povpraševanje po naši pšenici se je cena dvignila za 25%, kar bo povzročilo novo povišanje cen moki in kruhu.

× Medičarji morajo letos med precej drago plačevati, ker je zelo slaba letina. Cena medu se giblje med 12 in 16 din, voška pa od 26 do 30 din za kg.

× Neka italijanska družba namerava v Jugoslaviji ustanoviti tvornico za umetno svilo. Neka druga družba iz Italije bi uvedla od Zagreba do Beograda vodne avtobuse s hitrostjo 50 km na uro. Italijanski kapital torej tudi polagoma prodira k nam.

× Udruženje stručne štampe priredi od 3. do 4. oktobra v Beogradu razstavo jugoslovnsko-bolgarskega periodičnega tiska. Razstava se preseli pozneje v Sofijo, nato pa še v Ljubljano in Zagreb.

× Visoka trošarina na sladkor, ki znaša od kg 9 din je vzrok, da je cena sladkorju tako visoka. Posledica je manjši konzum ter neposredni manjši zaslužek kmetov, ki ne morejo vnovčiti sladkorne pese.

× V Lozovcu pri Šibeniku je ustanovljena tvornica aluminija, ki je povsem v naših rokah. Radi čistosti aluminija so izdelki te tvornice zelo cenjeni.

× Madžarska bo odlej sama izdelovala sintetična sredstva za strojenje kož.

× V Italiji notira les sledeče cene (v lirah po kub. m) deske od 25—110 mm, 1015—1055; grede 26x110 cm naprej, 970 do 1080; jelove deske I—II, 20 do 60 mm, 400—450.

× V kratkem bodo razpisana dela za tretji del proge št. Janž—Sevnica (Boštanj—Sevnica). Zagreb bo dobil preko proge Zagreb—Karlovac—Bihač direktno zvezo s Plitvičkim jezeri. Kdaj dobimo mi zvezo z morjem, pa je še vedno vprašanje!

× V Madžarsko je dovoljen brezcarinski uvoz sodov iz trdega lesa.

× V Zagrebu bo letos odprt prvi razred tekstilne šole.

× Iz vseh držav prihajajo poročila, kako narašča poštni promet in da imajo samoposebi umevno pošto s tem tudi več koristi. V nasprotju s tem so naše poštne zveze in naprave v skrajno pomanjkljivem stanju. Tako morajo n. pr. telefonski naročniki v Ljubljani čakati po več let na telefonsko zvezo. Dandanes se po vsem svetu telefonski in telegrafski promet izpopolnjuje ter se v javnosti z vsemi sredstvi propagira čim večja uporaba telefona, ker se s tem pospešujejo gospodarski interesi poedincev, država sama pa ima od tega najboljši, direktni in splošni dohodek. Treba bi bilo torej uvesti v poštne uprave malo več napredka ali pa jih oddati privatni družbi, ki bi prav gotovo bolje razumela svoj posel.

× V Jugoslaviji je 301 kinematograf z tonfilmsko aparaturo. Z nemim filmom pa še 50.

× Nemčija je bila naš najboljši potrošnik živalskih črev. V zadnjem času pa je izvoz tega našega blaga v Nemčijo zelo padel.

× V nekaterih dnevnikih so izšli članki iz katerih spoznamo, da imajo merodajni faktorji v Jugoslaviji popolnoma napačne pojme o gospodarskih potrebah naših krajev. Nekateri »strokovnjaki« zahtevajo namreč, da se komunikacije izpopolnijo najprej tam kjer so najbolj redke. Z ozirom na zahtevo Slovenije, da se v Ljubljani uredi kolodvorsko vprašanje v smislu načrta g. inž. Dimnika pa pravi neki »strokovnjak«, da radi pomanjkanja sredstev na izvedbo tega načrta sploh ni misliti.

× Osješka obrtna zbornica je na svoji zadnji seji zahtevala, da se predpiše nemudoma uredba o socialnem zavarovanju obrtnikov, kar je tembolj upravičena zahteva z ozirom na to, da je delavstvo s 1. septembrom t. l. že pod zavarovanjem. Obravnavalo se je tudi o načinu pobiranja šušmarstva in pospeševanja obrtno-nadaljevalnega šolstva za katero premalo skrbijo občine v smislu obrtnega zakona.

Prispevajte v tiskovni sklad

× Občni zbor zadruge »Mariborski teden« se je vršil 17. avgusta. Načelnik g. Lipold kakor tudi g. Fran Novak v imenu nadzorstva sta podala izjavo, da je akcija »Mariborskega teden« po šesti letošnji prireditvi v vseh ozirih visoko aktivna.

× Preminula sta v Kamniku ključavničarski mojster Franc Stojkovič in gostilničar Fran Fajdiga. Oba sta bila vneto borca za stanovske pravice obrtništva. Odlikovala sta se kot vzorna delavca v strokovnih, stanovskih in nacionalnih društvih. Užaloščenima rodbinama naše iskreno sožalje.

× Pred skupščino in senatom je bil sprejet zakon o gospodarskih združenjih. Bistvo gospodarske zadruge je definirano na sledeči način: Gospodarska zadruga je društvo neodrejenega števila članov-zadrukarjev z izpremenljivim številom poslovnih deležev, v katerem je vsak član udeležen neposredno in ki pospešuje gospodarstvo zadrukarjev s tem, da skupno vodi posle po načelu vzajemne pomoči članov. Zadruga se lahko bavi z vsakim poslom, ki ni prepovedan in ki lahko dohodka poveča, oziroma zmanjša izdatke zadrukarjev. Splošne davčne olajšave so ostale iste kot so bile doslej. V skupščinski debati je podal poslanec in tajnik ljubljanske zbornice g. Ivan Mohorič načelno izjavo v prilogi razvoju našega združništva.

× Ob priliki nedavnega obiska novega načelnika oddelka za trgovino, obrt in industrijo kr. banske uprave g. dr. Frana Rabeja v Zbornici, je izrazil željo, da bi Zbornica in banska uprava stremeli za čim ožje sodelovanje. Poudarjal je pereče pomanjkanje strokovnih knjig in omenil razne ostale pomanjkljivosti obrtno-nadaljevalnega šolstva. V ta namen naj bi v najkrajšem času oba urada sklicala anketo glede pospeševanja naše obrti. Zbornica je opozorila g. načelnika posebej na potrebo predavanja in tečajev za lesne stroke, za predelovanje, poznavanje ter uporabo lesa v gospodarstvu.

× Ljubljanska Zbornica je formulirala obsežen in utemeljen protest proti izrednemu doprinosu za izkoriščanje cest.

× Na prihodnji konferenci vseh zbornic v državi bodo razpravljali med ostalim o ukrepih glede zaščite trgovcev. Odo- bravamo to, ni nam pa razumljivo zakaj doslej ni sploh prišel na dnevni red tudi govor o zaščiti obrtništva?

× Za oceno prošelj obrtnikov, ki iščejo kreditov pri Znanstveni banki so doslej obstojali cenurni odbori v 15 mestih, sedaj se bodo odbori pomnožili za nadaljnjih 33 mest.

× Na predlog banske uprave morata okrožna odbora v Celju in Mariboru ponovno sklicati izredne skupščine z ednim dnevnim redom: razpust okrožnih odborov

× Zadnje čase skuša Slovenija nadoknaditi, kar je doslej zamudila v skrbstvu za svoje izseljence. Med izseljenci je pač največ pripadnikov pridobitnih slojev, med njimi mnogo obrtnikov, ki gredo v svet, ko so doma izgubili že vsako upanje, da si ustvarijo lastno ekstenzo. Zato je izseljeniški problem za nas obrtnike v toliko važen, ker je v njem zapisana naša usoda. Žal se izseljeniško vprašanje v naši domovini rešuje samo enostransko in pomoč ni dostopna vsem izseljencem enako. Velik korak je bil storjen v avgustu t. l., ko je bila ob priliki 10-letnice »Rafaelove družbe« ustanovljena v Ljubljani izseljenska zbornica.

× Obrtniki v Sisku doslej še niso imeli okrožnih odborov v smislu obrtnega zakona, sedaj pa stremijo za tem, da si ustanovijo svoj odbor v najkrajšem času.

× Najbolj škoduje našemu obrtniškem ugledu in našim interesom šarlatansko poročanje v tisku, ki ni naklonjeno rokodelstvu. V zadnjem času smo imeli priliko, da v nekem dnevnem ljubljanskem tisku čitamo dopise z namenom da zanesejo med obrtniški pokret razdor. Višek nezamevanja za obrtniške zahteve pa označuje notica, približno sledeče vsebine: ...Priporočamo knjigo »Knjigovez kot samouk«. Danes ko že nihče več ne potrebuje obrtnika in si vsak sam doma vse izdelal, nam bo ta knjiga zelo dobrodošla, ker si bo njen lastnik izvršil sebi in drugim razna knjigoveška dela in s tem nekaj prislužil... Kaj bodo na to rekli naši mojstri, knjigovezi?

× Stavbno gibanje v Ljubljani zaznamuje letos velik razmah. Mnogo je velikih gradb, pa tudi manjših adaptacij ne manjka. Vendar kaže se marsikatero hišno pročelje »rebra«. Med takimi stavbami potrebnimi popravila je tudi mnogo javnih in državnih hiš. Mnogo naših obrtnikov stavbnih strok nima dela, zato bi bilo zelo priporočljivo, da se lastniki stavb, ki so nujno potrebne popravila, spomnijo svoje dolžnosti ter pokličejo obrtnika, da jim, dokler je vreme še primerno za zunanja dela, popravi, kar je popravila potrebno. Pomniti je treba, da je vsako stvar treba popraviti predno prične popolnoma razpadati.

Poravnajte naročnino na ček. pol. št. 10.860

Nova uredba o zapiranju in odpiranju obratovnic je za pekovsko obrt škodljiva

Po novi uredbi o zapiranju in odpiranju obrtnih obratovnic se sme začeti z delom v pekarnah ob 3. uri zjutraj. Splošno je v pekarnah ob 3. uri zjutraj, ker se sicer ne more ustreči potrebam konzumentov, zlasti pa ne delavstvu, ki gre ob tem času na delo. Popolnoma izključeno pa je, da bi se moglo v tako kratkem času izdelati popolnoma zdravo pecivo. Da se nekateri mojstri temu izognejo se raje pregrešijo proti predpisom. Posledice seveda ne izostanejo. Zopet je obrtnik oni, katerega se preganja in se ga občutno kaznuje z globami. Da to stanje ne more več delje, priča zopet drugi del obrtnikov, ki se skuša držati predpisov uredbe, nimajo pa v zgodnjih urah izdelanega peciva, radi tega so gnočno oškodovani, ker izgube odjemalce. Na ta način propada doslej cvetoča pekovska obrt, ki je za prehrano prebivalstva ena najvažnejših živiliških strok.

V tej zadevi se je deputacija Zbornice in prizadetih obrtnikov zglasila pri g. banu, ki je obljubil, da bo upošteval želje pekovskih mojstrov. Nujno potrebno je, da kr.

banska uprava usliši upravičen klic pekovskih mojstrov ter spremeni predpise nove uredbe v kolikor se tiče delovnega časa v pekarnah.

V zvezi s temi zahtevami pekov, čitamo v nekaterih dnevnikih neke očitke proti mojstrom. Ti napadi niso ničesar drugega kot posledica ščuvanja proti mojstrom. Pomočnik je bil že od nekdaj mojstru v pravem pomenu besede pomočnik, ne pa suženj, kot ga danes predstavljajo nekatere organizacije, ki delavcu malo ali pa nič ne pomagajo v slučaju potrebe, nego ga samo ščuvajo proti delodajalcem. Nihče ne pomisli, da je delodajalec — mali obrtnik v slabših gmoitnih in življenjskih razmerah kot njegov pomočnik. Pomočnik dobi svojo plačo ob sobotah, dočim ostane večina naših obrtnikov ob sobotah brez vsakih sredstev s šopom neplačanih računov v roki in z davčnim eksekutorjem pred vratmi. Zato bi bilo pričakovati na merodajnih mestih čim več uvidevnosti v korist obrtnika-mojstra.

Iz seje zborničnega predsedstva Zbornice za TOI v Ljubljani

Na predlog zborničnega popredsednika bo Zbornica zgradila na dvoriščnem traktu veliko zborovalno dvorano za potrebe obrtništva

26. avgusta je bila seja zborničnega predsedstva, na kateri je podal poročilo o delu zbornice predsednik g. Jelačin. Mojstrskih izpitov je bilo v prvem polletju pri posameznih komisijah: v Ljubljani 244 (31 ni opravilo), v Mariboru 106 (14 ni opravilo), v Celju 52 (5 ni opravilo). (12% kandidatov je pri izpitu padlo. Mnogi od teh pričnejo, ko se vrnejo domov sušmariti, češ da so izpit položili. Zato bi bilo na mestu, da združenja polagajo posebno paznjo na take kandidate, da ne bodo neupravičeno izvrševali obrti).

Zbornica je dalje sodelovala pri vseh akcijah gospodarskega značaja z anketa-mi in intervencijami, kjer je važen poseben uspeh v korist pekovske stroke (znižanje dodatnega davka na pecivo). Zbornica je naklonila skupno 17.450 din podpor, od česar odpade na onemoglo obrtnike in trgovce 1.350 Din.

Poročilo obrtnega odseka se je nanašalo na vprašanje poglobitve učnega programa

strokovnega šolstva, sušmarstva in reorganizacije združenj. Z ozirom na likvidacije okrožnih odborov v Ljubljani in Novem mestu bo Zbornica prevzela terjatve in imovino. Po nalogu banske uprave naj združenja na izredni skupščini odločajo (v Celju 5. t. m.) glede likvidacije o. o. tudi v Celju in Mariboru. Mesto odborov naj bi se ustanovila skupna tajništva združenj. V najkrajšem času bo zbornica sklicala anketo o izpremembi delovnega časa v pekovskih delavnicah.

Ob zaključku seje je bil v razpravi proračun za l. 1938. Prihodnja seja obrtnega odseka, ki bo 9. t. m. bo imela na dnevnem redu tudi sestavo proračuna. Končno je bilo sklenjeno, da zgradi Zbornica na dvorišču visokoprtiličen trakt, kjer bo velika zborovalna dvorana v kleti pa vzorna delavna zavoda za pospeševanje obrti. Gradbeni stroški tega paviljona, ki bo v surovem stanju dovršen že to jesen bodo znašali 250.000 Din.

KAJ BO ZANIMIVEGA NA LETOŠNJEM JESENSKEM VELESEJMU

Napredek tiskarske obrti gre vzporedno z razvojem novinarstva

Jesenski velesejem v Ljubljani bomo imeli letos od 1. do 12. septembra. Prireditev bo obsegala celo vrsto kulturnih in gospodarskih razstav, ki bodo zavzemale okrog 40.000 kv. m prostora. Največja izmed razstav bo razstava slovenskega novinarstva, ki bo zavzemala 4 razstavne zgradbe. Tu bo podan prikaz in razvoj naših pisanih in tiskanih novin, novin v podobi ter novin v živi sliki. Vse to bo poživljeno z raznimi strokovnimi razstavnimi objekti. Tako bo razstavljena moderna tiskarna v obratu, model tovarne papirja v obratu itd. Med razstavo bo izhajal sejmski dnevnik, ki ga bodo urejevali kar tam na velesejmu.

Naše obrtnike bo zanimal razvoj slovenske tiskarske obrti. Že leta 1561. se je iz Strassburga priselil v Ljubljano prvi ljubljanski tiskarnar Avgustin Triesz, z namenom, da bi tiskal slovensko protestantsko berilo. Zanj se je zanimal tudi Primož Trubar in tako je izšla l. 1575. iz tiska prva knjiga v Ljubljani, ki jo je spisal Jurij Dalmatin. Naslov knjige je »JESUS SIRAH, DRVKANU VLUBLANI, Skusi Joanesa Mandelza MDLXXV«. Mandelčeva tiskarna je bila torej prva v naši domovini. V njegovi tiskarni je izšel tedaj prvi »časopis« — Neue Zeytung. V tej tiskarni je izšlo mnogo slovenskih knjig, ki jih je dal pa l. 1600 škof Tomaž Hren sežgati. Tega leta je prenehala obstojati Mandelčeva tiskarna. Šele l. 1678. je na Bogensperku pri Litiji pričel Valvazor izdelovati v lastni tiskarni bakroreze in stavek za svoje veliko delo »Čast vojvodine Kranjske«. To leto smemo imenovati kot rojstno leto Gutenbergove obrti v naši domovini. Skoraj moderno je bila opremljena Mayrova tiskarna v Ljubljani, ki je 4. januarja 1797. pričela tiskati »Lublan-ske novize«. Na naslovni strani prve številke je napisal Valentin Vodnik:

Je Kasha savrela se terga kaj nit? Moj sosed kaj dela? sim barat she sit.

Al neumnosti imajo po svetu kej vezh? Al druga kej smajo. Ko hrushke sam' pezh?

Letos praznujemo torej 140-letnico našega tiska. Obrtniki, ogledjte si zanimivo razstavo tiska na jesenskem velesejmu.

Slovenski misijonarji prirede etnografsko in misijonsko razstavo »Indija«. Ta razstava nam bo prikazovala tajne in čare tuje In-

dije, njeno kulturo in delovanje slovenskih misijonarjev. Razstavo »Materi za otroka« priredi Zveza gospodinj v Ljubljani. Razstava bo obsegala higieno, zdravstvo in vzgojo otroka v predšolski in šolski dobi, prehrano, obleko, igrače itd. Javnost bo tudi tokrat zanimala umetnostna razstava slovenskih likovnih umetnikov. Cvetlično razstavo priredi »Klub ljubiteljev cvetlic« v Ljubljani. Izpopolnjena bo ta razstava z razstavo eksotičnih rib in pa z razstavo metaljev. Ljubitelji sadjarstva si bodo mogli ogledati vzoren sadni vrt, zasajen s plemenitim špalirnim sadnim drevjem. Med nami je zelo mnogo rejcev malih živali. Zato na velesejmu ne bo manjkala razstava malih živali, ki jo priredi društvo »Živalce«. V posebnem živalskem vrtu pa bo na ogled dlakasta in pernata divjad naših gozdov. Pri vsem tem pa seveda ne bo manjkalo razstav raznih industrijskih in obrtniških proizvodov, med njimi tudi znana razstava pohištva. Harmonika je postala naš splošen naroden instrument. Jugoslovanski harmonikarji se bodo udarili za jugoslovansko prvenstvo v nedeljo 12. septembra. Utrujenim in zabave željnim bo na razpolago lepo zabavišče, kjer se bodo mogli odpočiti in okrepiti ob izvršnih domačih jestvinah in pijačah. Koncerti, ples, velikomestni variete s prvovrstnimi atrakcijami bodo nudili

dovolj zabave. Pri popoldanskih varietej-nih predstavah, ki bodo na prostem, ne bo vstopnine.

Na železnica ima vsak obiskovalec polovično vozino. Na odhodni postaji naj poleg cele vozne karte do Ljubljane kupi še rumeno železniško izkaznico za 2 Din. Na velesejmu bo dobil velesejemsko legitimacijo in potrdilo o obisku, nakar bo imel brezplačen povratek. Potovanje v Ljubljano je s polovično vozino dovoljeno od 27. avgusta do 12. septembra, povratek bo možen od 1. do 17. septembra.

ČEVLJARJI!

Izšla je 3. številka žurnala »Obučarska revija« (ČEVLJARSKA REVJA) v latinici pisana, s preko 70 modelov

za zimo in jesen. Cena 30.— Din. Naročite jo preko pošto-čekovnega računa št. 57.791 v Beogradu. Išcemo krajevne zastopnike: Beograd, Visokog Stevana. V Ljubljani se naroča pri Obrtniškem društvu v Ljubljani; Novi trg 5.

Pred gotovim dejstvom

Nedolgo tega sem čital v slovenskem nevniku, da direkcija državnih železnic ni državno telo in da je tudi podvržena raznim postavam in zakonom, ki v državi obstojajo.

Kakor znano, so državna in banovinska poslopja izvzeta iz ometalnih okolitev. Po zakonu o državnem računovodstvu morajo te ustanove razpisati za budžetsko leto dimnikarska dela. Za ta dela so pa kompetentni le dimnikarski mojstri, ki imajo obrt in potrebno koncesijo.

Direkcija državnih železnic v Ljubljani pa je enostavno postavila v svojem področju dimnikarske pomočnike in to kolikor mi je znano, po enega za vsako progovno sekcijo. Direkcija utemeljuje ta postopek s tem, da baje prihrani na izdatkih. Torej nezakonit postopek, ker je cenejši!

Verjetno je, da prihrani nekaj za čiščenje kurilnih naprav v svojih poslopih v Ljubljani in Mariboru. Zunan, na progi, ko je plačala za eno čuvajnico, ki so ena od druge oddaljene po 1 km 5 Din, pocenitev ne bo držala.

Izključeno pa je nadalje, da bi en pomočnik v zimskih mesecih v območju ene progovne sekcije zmogel redno opravljati predpisano dimnikarsko delo. Iz socialnega stališča je tukaj prikrajšan en pomočnik na zaposlenju, na drugi strani pa ni zadostno ognjavnostni in higieni.

Dimnikarska zadruga za dravsko banovino v Ljubljani in posamezni dimnikarski mojstri so se v zgornjem smislu pritožili na zbornico za TOI v Ljubljani. Zbornica je odgovorila, da je ta postopek direktije državnih železnic v Ljubljani nezakonit ter je zadevo sporočila pristojni kr. ban-ski upravi v Ljubljani v rešitev.

Gospodje stanovski tovariši! Naši prednamci, vsaj poedinci so se trudili dimnikarsko obrt povzdigniti v korist splošni javni varnosti, kakor tudi zboljšati svoj položaj. Mi moramo, tovariši iz Ljubljane in Maribora, v tem pravcu naprej! To zahteva naš stanovski ponos! Mi mojstri vzgajamo naraščaj za bodoče dimnikarje. To naj se upošteva!

Zanimivo je čitati strokovne liste iz inozemstva. Tudi v prekomorskih državah polagajo važnost na dimnikarsko obrt in njega naraščaj. V novejši dobi je bilo v tem smislu storjenih več važnih ukrepov, kot n. pr. v Egiptu, Argentini, Braziliji, Britski Indiji, Kitajski itd. V Turčiji smejo vzgajati dimnikarsko mladež samo mojstri, ki imajo za seboj večletno prakso ter svoj dom nezadolžen.

Tudi mi izvrševalci črne obrti želimo lasten dom in svoje pravice! — I. Rakuša.

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi našega ljubega tateka, brata, strica in svaka, gospoda

RUDOLFA ZALOKERJA INDUSTRIJALCA

smo prejeli brez števila dokazov iskrenega sočutja, kar nam lajša neizmerno bol.

Najtoplejšo zahvalo smo dolžni izreči predvsem g. dr. Kremžarju iz Domžal, ki je nudil pokojniku prvo pomoč, č. gospodu župniku F. Smitu iz Ihana, gg. primariju dr. Lavriču in šef-zdravniku dr. Krajcu za nadaljnjo pomoč, gospodični Mini Doboviškovi za požrtvovalnost ob priliki nezgode, gg. guvernikom Boškoviču, ki se je poslovil v imenu Moto-zveze in I. Hrv. mot. kluba Zagreb, Borštarnju za moto-klub »Ilirija« in dr. Gregoriču za »Ljud. gibanje Zbor« ter zastopnikom raznih društev.

Toplo zahvalo izrekamo dalje častiti duhovščini farne cerkve na Viču, pevskemu zboru Krakovo-Trnovo za ganljivi žalostinki, vsem prijateljem, ki so nam ob težkih dneh stali ob strani, kakor tudi vsem, ki so draga in nepozabnega pokojnika spemili do poslednjega doma.

Vsem, prav vsem, prisrčna hvala!

Globoko žalujoča družina ZALOKERJEVA

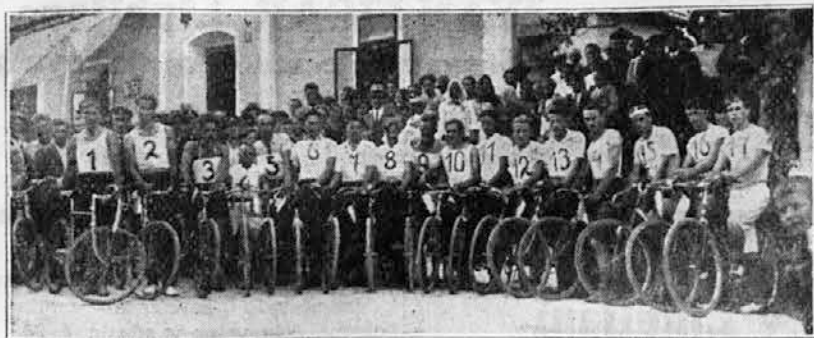
Iz društvenega življenja obrtniškega društva v Velikih Laščah

Obrtniško društvo za sodni okraj Velike Lašče je bilo ustanovljeno koncem l. 1935. Že prejšnje leto je priredilo tekmo kolesarjev, ki se je zelo dobro obnesla. Splošna želja lanskim tekmovalcem je, da se tudi letos ponovi ta prireditel v še večjem obsegu.

Društvu je bil tak poziv v čast, zato bo priredilo v nedeljo 5. t. m. tekmovalce kolesarjev. Začetek je ob 13. izpred gostilne tovariša Milana Žužka. Proga je sledeča: Rašica, Podknež, Karlovica, Ma-

la-Slivca, Velike Lašče ter nazaj v Rašico. Poleg prve nagrade: novo moško kolo, je še več manjših, ki so vse razstavljene v izloži tovariša Joška Tratnika. Po končani tekmi in razglasitvi rezultatov bo pri tovarišu Milanu Žužku na Rašici velika vrtna veselica.

Obrtniško društvo podpira svoje člane socialno in kulturno. Vabimo prijatelje obrtniškega, da z obilnim obiskom pripomorejo k čim lepšemu moralnemu in gmotnemu uspehu te lepe prireditve.

Skupina kolesarjev-tekmovalcev ob lanskem prireditvi

Razsvetljava v obrtnih delavnicah

Dobra razsvetljava je znak napredka v delu

Premislimo, kakšno luč nam daje prosta žarnica s ploščatim senčnikom, kakor so običajni pri navadnih svetilkah. Največji del svetlobe izžareva ob straneh v prostor, nastane neka svetleča krogla, čije središče je žarnica. Za dobro osvetljevanje delovnega prostora je ta, v obliki krogle se razširja svetloba izgubljena, ne moremo pa reči, da bi bila svetloba, ki jo daje žarnica, ekonomično izrabljena. Poleg tega si moramo še predložiti, kako vpliva tako slabo zaščiten, rekli bi surova luč na človeško oko. Mrežna kožica očesa je preobčutljiva in oko je oslepljeno ter radi tega ne more povsem točno razločevati predmetov. Ako pa nasprotno opremimo žarnico s primerim, svrhi razsvetljave ustrežajočim senčnikom, odnosno z armaturo tedaj preprečimo nesmotrno razsipanje svetlobe, ne dobimo bliščave in slepeče luči. Surovo svetlobo žarnice je tedaj treba pravilno zajeti, usmeriti, ter zasenčiti tako, da ne bo v oči, marveč sveti v predmet, ki ga hočemo dobro videti. Senčnik naj torej praviloma učinkuje kot reflektor, ali kakor pravimo pravilno kakor sejničnik, ki meče stransko svetlobo žarnice, lepo razdeljeno na delovno ploskev, osvetljujejoč predmete na delovnem mestu. Razlika med starim načinom in modernim smo razbrali nazorno iz obeh slik v zadnji številki. Vedeti pa moramo, da je s tem, ko smo pravilno zajeli vso luč žarnice in jo pravilno usmerili na delovno mesto, mogoče jakost razsvetljave na tem mestu tudi podvojiti ob isti jakosti žarnice. Pri vsem tem pa ostane oko samo v temi in je zaščiten.

pred bliščavostjo, radi tega pa seveda mnogo bolj delazmožno in sposobno za daljše delo, ker taka svetloba ni utrudljiva.

Popolnoma naravno je, da odloča pri razdelitvi svetlobe oblika senčnika. Običajni stožčasti senčniki mečejo vso svetlobo v glavnem pravokotno navzdol, če so v vodoravni legi. Na ta način nastane neke vrste svetla lisa neposredno pred svetilko, jakost razsvetljave pada napram stranem prehitro. Nedostatkost take razsvetljave je na dlani. Da se tak nedostatek prepreči, je treba notranjo ploskev sejničnika prevleči s tanko aluminijevo plastjo, ki daje motni sij. Poleg tega damo sejničniku posebno parabolično krivino, s čimer se doseže posebno ugodna razdelitev svetlobe.

Tudi običajne pisarniške svetilke so v svetlobno-tehniškem pogledu zgrešene. Take zastarele stojčje svetilke dajejo svetlobno polje, ki se razliva okrog središča svetilke, oz. okrog stojala iste. Ker največkrat ni možno postaviti tako svetilke v sredo delovne ploskve, ki jo rabimo, leži prava delovna ploskev, kjer rabimo najboljšo luč, na periferiji svetlobnega polja svetilke, delo vršimo tedaj le pri slabi jakosti razsvetljave. Ako pa je svetilka za pisalno ali delavniško mizo pravilno izdelana, tedaj pada svetlobno polje v celoti na delovno ploskev mize.

Za dobro in smotrno razsvetljavo marsikaterega delovnega prostora je zlasti velikega pomena tudi vsestranska gibljivost svetilke, ki dopušča vedno usmeritev svetlobe, kjer jo pač trenutno rabimo. V tem primeru pač

lahko zasučemo sejničnik tako, da ostane oko samo v senci.

Kdor se pobliže bavi z raziskovanjem problemov, ki tiče v pravilnem gledanju, razsvetljevanju in delu, bo kmalu spoznal, da je doslej svoje oči nezaznansko obremenjeval. Če že niso nastopile težje posledice radi pomanjkljive svetlobe in bliščavosti, so pa bile gotovo bolečine v zvezi s predčasno utrujenostjo in s tem združenim oviranjem dela ter zmanjšanjem delazmožnosti, kar vse ima kot posledico izpadek dohodka in zaslužka. Gotovo je le eno, da je možno opravljati dobro kakovostno delo le pri dobri in smotrni razsvetljavi. Radi tega naj vsak obrtnik premisli vse razložene prednosti dobre razsvetljave in prva skrb naj mu bo, da bo delavnica pravilno in dobro razsvetljena. Na ta način bo dvignil produktivnost svoje delavnice nesorazmerno bolj, kakor če še tako priganja svoje nameščence k delu. Kajti kjer je luč, tam ni mračnih duhov in nekoristnega postopanja.

Iz ključavničarske stroke

Iz prakse za prakso

1) vprašanje: J. C. v Lj. Cene nekega računa se zde moji stranki previsoke. Prosim za pojasnilo, kolikšen odstotek smem pribiti za svoje stroške (režijo) in za zaslužek?

Odgovor: Vi želite vedeti, kakšen pribitek smete računati za režijo in zaslužek. Kot podlaga za to Vam služi pomočniška plača, ko jo navajate z 5.— Din na uro. Upoštevamo, da je to krajevno običajna ali pa tarifno določena mezda za ključavničarje v Vašem stanovanščišču. Običajni režijski odstotek v stavbenem ključavničarstvu znaša 130% na izplačano delavsko mezdo. Za zaslužek se pa računa 20%. Stranki se torej mora računati pomočniška mezda na uro takole:

Pomočnikova plača	Din 5.—
130% za režijo	« 6.50
	Din 11.50
20% zaslužka	« 2.30
Skupno	Din 13.80

2) vprašanje: Fr. Z. v R. Prvič sem izdelal železno ogrodje za stekleno streho, pri katerem zavzema delo več časa, kakor je to slučaj pri drugih izdelkih. Vsled tega bi rad uporabil določitev cene na težo in prosim za navodilo, kakšna cena za kg je danes za tako delo običajna?

Odgovor: Za navadna železna ogrodja steklenih streh se cena določi običajno pavšalno ali pa na težo. Opozorjamo pa ob tej priliki, da je v današnjih dneh sploh nemogoče stalno določiti enotno ceno železnim izdelkom, ker se cena železu močno giblje. Zato je potrebno od slučaja do slučaja izvesti ponovne predkalkulacije. Vi nam pa ne navajate niti velikosti niti dimenzije železa Vaše konstrukcije. Pri težkih izvedbah, pri katerih so prečke morda izdelane iz T-železa 40/40/5 mm je primerna cena Din 13.50 za 1 kg. Pri težjih izdelkih pride kg nekoliko ceneje, pri lažjih pa dražji.

★

Pretekli teden je imel odbor »Gospodarske zadrage ključavničarskih mojstrov« sejo, na kateri je definitivno sklepal o pravih in zadružnih ciljih. Radi novega združnega zakona se je potrditev pravil nekoliko zakasnila. To nam je v korist! Medtem bo že dosedaj prijavljenim članom kakor tudi ostalim tovarišem ključavničarjem, ki stojijo ob strani, poslan poziv, da izpolnijo pristopno izjavo ter vplačajo vsaj en zadružni delež, ki znaša 500 dinarjev. Tovariši oklenimo se svoje zadrage!

Dobro poznana...

ZAHTEVAJTE JO POVSOD!

Iz krojaške stroke

O jesenski modi za gospoda

Moška moda se je v zadnjih letih tako izpopolnila v pogledu oblike in estetskega čuta, da za enkrat večje spremembe sploh niso mogoče. Poudarja se normalno moško linijo, športno razvite postave z ležernim krojem, brez vsakih pretiravanj.

Sako se nosi nekoliko daljši, primerno tailiran v naravni višini. Rever je večinoma navzdol krojen, vendar pride posebno za temnejše obleke v poštev tudi pokoncu. Ovrtnik naj bo ležec in ne previsok. Izdelava prednjih delov mora biti mehka in vatrana, kolikor je le nujno potrebno. Uveljavlja se tudi nov način izdelave ramen — popolnoma brez vate, katero nadomestuje poseben izdelek iz volnenega platna in žimovine. Širina ramen je normalna. Prednost ima izdelava na 3 gube. Tudi dvoredni sako se vedno pogosteje pojavlja.

Hlače so obdržale svojo dosedanja obliko, le pri temnejšem blagu se lahko izdelajo spodaj gladke.

Telovnik je običajno na 6 gumbov, za mlajše gospode tudi dvoreden.

Sportne obleke so se poenostavile. Našiti žepi, zadaj pas ali nabran zadnji del dovoljno poudarja športno stran obleke. Sicer pa se ravno pri športnih oblekah lahko uveljavlja okus in fantazija posameznika.

Pri površnih suknjah pa je na prvem mestu širok, dvoreden in praktičen ulster. Temne zimske suknje so obdržale svojo dosedanja linijo. Uveljavile pa se bo-

Fran Gorše, kovač

Električne svetilke

in vse vrste električnih armatur za razsvetljavo

delavnic, tovarniških objektov, skladišč, specialne svetilke za precizna dela, reflektorje za izlozbe itd., vse vrste svetilk in lustrov za stanovanja, kvalitetne žarnice po najnižjih cenah Vam nudi:

»ELEKTROINDUSTRIJA« d. d. Ljubljana

GOSPOSVETSKA C. 13 — TELEFON 23-14

JOŽE KARLOVSEK:

Umetnostna obrt

Vez med staroslovansko umetnostjo in umetnostjo novega veka je dokaj dobro ohranjen na kamnitih spomenikih in izkopaninah iz grobov. V Dalmaciji je nekoliko zidanih staroslovanskih svetilišč, posebno iz osmega do enajstega stoletja, v katerih je razen značilnih arhitektonskih členov tudi kamnitna cerkvena oprema. Iz dvanajstega do petnajstega stoletja izvirajo značilni kamnitni nagrobniki, ki jih imata največ Bosna in Hercegovina ter so okrašeni po starih narodnih šegah in ustnih izročilih. Po preseljevanju narodov so ostali Slovenci bolj ali manj na ozemlju, ki so ga prej zasedli. Prišli so v nove kraje, pod milejše podnebje in v dotik z južno kulturo. Poljedelstvo se je med njimi čimdalje bolj razvijalo, spoznali so vinsko trto, nova zelišča, nove cvetice i. dr. Nanje je vplivala slikovita pokrajina s prijaznimi griči, krasnimi dolinami, visokimi gorami, lepimi logi in gozdovi i. pod. Sprejeli so novo — krščansko — vero, njihov jezik pa se je začel samostojno preoblikovati in oddaljevati od ostalih slovanskih, spoznali so kulturne vrline tujcev itd. Napačna je misel, da so vplivali šele drugorodni sosedje na njih umetniško izražanje in umetnost. Kultura Slovencev se je v novi domovini le izpopolnjevala z izsledki novega časa, se prilagojevala novim življenjskim potrebam ter se glede na nove pokrajinske in gospodarske razmere med ljudstvom utrjevala.

Obrtništvo se je sčasoma razmahnilo, ker se je porabljalo venomer več praktičnih in lepotečnih predmetov.

Umetniški čut je dobil naravnejšo smer. V ornament so zašli novi raznovrstni motivi iz verskega in vsakdanjega življenja. Naš človek si je prisvajal tudi tuje motive, ki so mu ugajali in so bili z njim v življenjski vez. Prikoval je si jih je po svoje, t. j. tako, kakor mu je veleval čut in kakor je prijalo njegovemu okusu. Značilni novi motivi so srce, razne cvetke in različni listi, vazice, košarice, ptičice, domače živali, petlje, monštrance, kelih, križ, grbi i. dr. Priključeni rastlinski motivi so postali nagelj, vrtnice, zvončnice, lilije, lipovi listi, mačice i. sl. Izmed ptičjih motivov se uporabljajo zlasti golobček, orel, petelin, pav itd., izmed živalskih pa jako radi še prastari motiv jelenček, potem jagnje, pes in konj. Stari geometrični motivi, ki še vedno niso izgubili veljave, posebno pri starejših vzorcih in kjer to tehnika zahteva, so rombi, kvadrati, krogi, valovnice, žagasta črta, črtice, pikice, vitice, stebrički, zvezda, pentagram (mōra) itd.

Vsi navedeni motivi so v ornamentu dekorativno-ploskovno stilizirani, ker imajo največkrat namen olepšati predmet in ne toliko kaj naravnega predstavljati. Zavaljo tega niso veliko plastični ali senčni in tudi ne perspektivno podani. Posamezne glavne motive poudarjajo jačji enakomerni barvni toni, ki še vedno pustijo, da motivi ležijo v ploskvi. Stilizacija oblikuje motive glede na lepote občutke krasnih obrisov, harmoničnih podelitev podrobnosti in variacije raznolikosti posameznih členov v obliki in barvi. Ne gleda se toliko na naravno pravilno upodabljanje motivov, kolikor na dekoracijo, tako da so na primer listi nasproti cvetki večji ali manjši nego v naravi, da po-

ganja iz ene in iste vejice več vrst listov in coetk itd. Dostikrat so motivi sestavljeni tako izmišljeni, da se izgubi na njih čisto naravni izvor.

Tudi geometrični motivi dobivajo čedalje bolj slikovitejšo in obilnejšo oblikovanje, a prav čisto se izpremenijo v izumetničene geometrične cvetke. Krožni motivi dobe obliko raznovrstnih rozet, iz zvezde ali pa kvadrata se izcimijo nagelj, iz valovnice postane naravnejša ovijača ali trtica z listi in cveti itd. Večjim motivom dajo čutno in izrazno obeležje še različne pikice, vejice, lističi, križci, vitice itd.

Velik napredek se opaža tudi v sestavi. Okras dobi ravnotežje v približni simetriji, motivi pa se povežejo v skupnost, da je videti nato kompozicija v obliki šopka, oltarčka, monštrance, ritmično ukrasnih pasov, središčno razpostavljenih motivov itd. Toda motivi so podani še slej ko prej tako, da ima vsak lepo oddeljen prostor in da krasni predmet. Nimajo pa toliko namena za skupno, plastično ali perspektivno sestavo, da bi se s tem okras ločil od dna in bi bil tako rekoč svet zase, kakor je to primer pri značilnem južnem slogu.

Z nakopičenjem mnogolikih in raznovrstnih motivov smo dobili Slovenci nekakšen besedni zaklad, s katerega pomočjo opisujemo v ornamentu svoje občutke in svoje življenje. Toda to pismo izzveni z lirično čutno stilizacijo in ubranimi motivi v barvi in obliki kakor narodna glasba in pesem. Okrašeni predmeti zopojajo melodijo, ki sta jim jo vdihnili s svojo dušo slovenski umetnik in obrtnik.

(Konec prihodnjič)

do tudi kratke dvoredne zimske suknje radi svoje praktične uporabe.

Glede modnih barv je omeniti, da prihaja v modo vedno več živahnosti. Modra v vseh nijansah, ravno tako rjava, manj zelena. Polagoma izpodrivajo te živahne barve res dolgočasno sivo. Tudi vzorci so vse živahniji. Prevladujejo črte in karo poleg malih solidnih desenov.

Ne opuščamo nikdar priložnosti, da ne bi svoje naročnike in znanke informirali o modnih novostih.

Marsikdo se bo odločil za nabavo nove obleke, ko bo videl, da ni dovolj biti samo oblečen, ampak da mora obleka izgledati tudi sodobno in času primerno. Ravno v početku sezone moramo izrabi vsako priložnost, da pridemo čimprej do zaposlitve in naročil ter tako skrajšamo dobo brezdelja in zgube.

Linije in barve damske jesenske mode

Moda je vselej več ali manj odvisna od sodobnih dogodkov in se znova poraja z dneva v dan. Bilo bi preveč, ako bi hoteli zasledovati kakšna zamisel je prevladovala pri izbori širokega dekolteja, elegantnih nabirkov, visoko zaokrožene tailje, katera prilika je zahtevala to ljubko drapiranje lahkih aranžmajev okrog vratu in obokov ali prepletanja rahlih tkanin v pasu. Kaj je dalo toli priljubljeni bluzi tako mladosten in vesel značaj in svežost ornamentov. Končno so se le vse te podrobnosti polagoma strnile v celoto in stvorile ravno in vitko linijo, ki se tesno prilaga ženskemu telesu in obenem postavo zvišuje.

Ravni plašči so čisto na spodnjem robu podaljšani s kožuhovino, ravno tako tudi na prednjem robu okrašeni s poljubno širokimi kožuhovinastimi obrobki. Jopiči so nekoliko daljši, bolj stisnjeni in visoko zapeti. Široki priležni pasovi in bogata drapiranja v pasu efektno krasi gladko popoldansko obleko.

Barvne kombinacije ostanejo tudi za jesen smeje in raznolice, le v bolj umirjenih tonih, kot smo bile navajene poleti. Raznoličnost barv se ne kaže tokrat samo v modnih detailih, temveč celo v ce-

Najmodernejše urejena lekarna
Dr. G. PICCOLI
Ljubljana, nasproti »Nebotičnika«
Velika zaloga tuzemskih in inozemskih specialitet. Oddaja zdravila na recepte za vse bolniške blagajne. Priporoča malinovec, pristen, naraven na malo in veliko.

lih delih oblačila po vzorcu srednjeveškega »mi-partie«-ja. Ornamentalnost se kaže v obrobkih, aplikacijah, inkrustacijah in vezninah. Izbira materijala je najrazličnejša. Za popoldanske obleke enobarvno volneno blago, za šport živobarvni veseli vzorci. V glavnem prevladujejo barve so: sivkastomodra, zelenkastomodra, temno-jagodna, rumenkasto-rujava itd., vendar vse v mirnejših, diskretnijših odtentkih.

Za večerne obleke pridejo v poštev brokati, lameji, imprimeji, velourji, okrašeni s pestrimi večbarvnimi efekti. Eleganca, ženskost, veličastnost so povzročila nastajajoče jesenske mode.

Frak, smoking in prireditve

Z ozirom na skorajšen nastop plesne sezone, moram ugotoviti, da je šla lanska malone neopaženo mimo krojaških ateljev, kakor da bi bili naši naročniki res najboljše opremljeni s potrebno garderobo. Opazovanja na teh prireditvah pa nas dovedejo do drugih zaključkov. Pustimo na stran prireditve, kjer obleka ni predpisana in se garderoba obiskovalcev ogreje s širokim plaščem demokracije. Drugačen pa je pogled na naše elitne prireditve, katere v veliki meri obiskujejo več ali manj dobro situirani obiskovalci. Na ličnem vabilu je poleg primerne vstopnine še opazka: »ob-leka večerna« ali lepo in bolj točno povedano frak ali smoking. Da, gospodje, le ta dva in nikakor ne kombinirana marengo obleka, katero uporabljate za ples in pogrebe, gledališče in krst, za poslovne obiske in otvoritve razstav, za državne in cerkvene praznike. Kar predstavljate si svojo ali drugo gospo v lepi, elegantni, dekoltirani plesni toaleti pri vseh omenjenih priložnostih vedno enako. Gotovo nemogoče. Tu je na mestu le smoking in frak, brez hiben, modernega kroja, izdelan po meri, kateri mora zavzemati prvo mesto v garderobi gospoda, mora biti vedno času primeren, ne sme se poznati zob časa in mogoče častljiva starost. So to oblačila katera se uporabljajo za reprezentanco in ne sme biti gospoda ali predstavnika, ki bi kvaril lep okvir elitnih prireditev družbo elegantnih toalet v nemogočem fraku, z ozkimi hlačami ki spominjajo na Schubertove čase in jasno mora biti vsakemu, da je nemogoče, da bi ravno za najbolj svečane in družabne prilike potegnil iz omare najstarejšo, nemoderno in mnogokrat že dosti premajhno obleko in to le zato, ker je ta obleka slučajno črna.

Oglasi v strokovnem listu imajo največji uspeh. Tako trgovec kot obrtnik imata z oglašom v »OBRTNEM VESTNIKU« največ koristi. — Prepričajte se!

JUGOGRAFIKA

IZDELUJE KLISEJE VSEH VRST
Tiskovna in založna družba z o. z.
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 23

IGNACIJ MAJNIK

SPLOŠNO STROJ. KLJUČAVNICARSTVO
KRANJ — BLEIWEISOVA ULICA ŠT. 29
Rač. post. hran. št. 16.061 — Telefon št. 79

PRVO PODJETJE

NA GORENJSKEM

za napravo jeklenih

valjčnih zastorov
nudi specialno na-
pravo valjčnih za-
storov kakor tudi
vsa v to stroko spa-
dajoča popravila

Izdeluje tudi
ogrodja za sončne
plahte, škarjasta
omrežja, štedilni-
ke, železna vrata,
okna itd.

Izdelava prvovrst-
na! Cene zmerne!
Postrežba solidna
in točna!

Res da je minula sezona plesov in prireditev, vendar tega ne smemo pozabiti, da porabimo vsako priložnost, da svoje naročnike informiramo tudi o modi in sodobnosti družabnih oblačil. Gotovo bo marsikdo razmišljal o tem in bo končno videl, da je res umestna nabava novega smokinga ali celo fraka. Ko pa se bo tudi pri nas pričela polagati večja važnost na večerno obleko gospodov, bo sledilo marsikatero naročilo v januarju in februarju, katero bo res vsakomur dobrodošlo. Spominjam se, ko je pred leti bival blagopokojni kralj

eno zimo v Zagrebu in se je ob tej priliki vršil tudi dvorni ples, na katerega je bilo vabljenih blizu 1000 uglednih oseb, imeli so krojaški saloni toliko dela, da je primanjkovalo pomočnikov in so komaj izvršili vsa naročila frak oblek. Gotovo je večina imela staro večerno obleko, vendar vsakdo se je izdelal, da mora biti tudi času primerna. Tudi v teh krogih ni izgovora s krizo in naročila nove obleke ni noben problem.

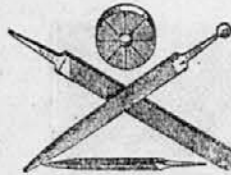
Zelimo si torej dosti prireditev z večerno obleko in s tem tudi primerne zaposlitve naših damskih in moških modnih salonov.

PILARNA

IVAN FIGAR, Ljubljana

Gospodsvetska cesta (Vošnjakova 4)

TEL. 39-42

Zaloga, izdelovanje in popravila vsakovrstnih pil in rašpelj.
Prodaja na drobno in debelo po najnižjih cenah.

OBRTNIKI, PODPIRAJTE DOMAČO OBRT!

Srednja tehniška šola v Ljubljani in obrtno šolstvo

Vsak oddelek moške obrtne šole na tem zavodu ima tri zaporedne letnike s celoletnim in podnevnim poukom. Ob koncu tretjega letnika polagajo učenci završni izpit.

Moška obrtna šola z završnim izpitom ima za stroko veljavo nepopolne srednje šole z nižjim tečajnim izpitom samo, če ostanejo absolventi te šole v svoji stroki.

Izpričevalo završnega izpita moške obrtne šole velja v smislu § 26., odst. 1. in 2., zakona o obrtih od 5. novembra 1931 in čl. 3. pravilnika ministrstva trgovine in industrije od 21. aprila leta 1934, II. štev. 13845/u kot dokaz predpisno dovršene učne dobe in ima značaj pomočniškega izpričevala za dotični obrt. Lastniku takega izpričevala se doba pomočniške zaposlitve znižuje na eno leto.

V prvi letnik moške obrtne šole se sprejemajo učenci, ki so dovršili vsaj dva razreda srednje ali meščanske šole in imajo najmanj 14 let starosti.

Po § 1. zakona je ženskim obrtnim šolam naloga, dajati učenkam potrebno občo in strokovno izobrazbo in jih usposablja za samostojno delo v njihovem obrtu.

Redni pouk na ženski obrtni šoli je izključno podneven. Pouk traja tri leta, in sicer dve leti v dveh strokovnih letnikih in eno leto v šolski delavnici-ateljju. Ob koncu tretjega letnika polagajo učence završni izpit.

Ženska obrtna šola z završnim izpitom ima za stroko veljavo nepopolne srednje

šole z nižjim tečajnim izpitom, če ostanejo absolventke te šole v svoji stroki.

Izpričevalo završnega izpita ženske obrtne šole velja v smislu § 26., odst. 1. in 2., zakona o obrtih od 5. novembra 1931, in čl. 3. pravilnika ministrstva trgovine in industrije od 21. aprila 1934, II. štev. 13845/u kot dokaz predpisno dovršene učne dobe in ima značaj pomočniškega izpričevala za dotični obrt. Lastnici takega izpričevala se doba pomočniške zaposlitve znižuje na eno leto.

V prvi strokovni letnik ženske obrtne šole se sprejemajo učenke, ki so dovršile najmanj dva razreda srednje šole (gimnazije, realke), meščanske šole ali šest razredov osnovne šole in dovrše v tem kole-darskem letu najmanj 14, največ pa 16 let starosti.

Naš svetovalec

M. A. Lipšeni. Koliko stane dovolilo za obrtni list ter prijavo obrta in kakšen je postopek pri prijavi obrta. Koliko znaša obdavčenje za obrtnika, ki dela v majhni vasi z enim pomočnikom. — Radi prijave obrta se mora prosilec obrniti na pristojno združenje ter mu predložiti sledeče listine: krstni list, domovnico, npravnstveno izpričevalo (izdano od občine obenem z potrdilom, da prosilec svobodno razpolaga s svojo imovino ter izpričevalo o opravljenem pomočniškem in mojstrskem izpitu. Združenju mora plačati inkorporacijsko pristojbino (vpisnino) po določilih pravil združenja, za kar prejme posebno potrdilo. Združenje nato odpošlje vse našteje listine s svojim potrdilom o vplačani vpisnini s posebno prošnjo (obrazec za te prošnje mora imeti vsako združenje, sicer naj jih nabavi pri zbornici) na Zbornico za TOI v Ljubljani. Prošnjo je kolekovati z 20 Din, za zbornično takso pa je priložiti znesek 75 Din v kolkih, ako hoče izvrševati obrt v kraju, ki ima manj kot 1000 prebivalcev, sicer pa 100 Din. Zbornica bo nato prosilecu vrnila vse listine in izdala potrdilo v smislu § 95/5. ob. z., da za izvrševanje obrti ni pomislekov. Čim prej prosilec to zbornično potrdilo, more takoj prijaviti izvrševanje obrta pristojnemu sreskemu načelnstvu (kolek za 10 Din). — V malih krajih je obrtnik, ki dela z enim pomočnikom pavšaliran ter plača 100 Din osnovnega davka ter doklade od zneska 60 Din. (V vsakem kraju so različne doklade, običajno znesajo cca 150 odst., plačati je torej še 90 Din doklad).

Sejmi in razstave

v Ljubljani od 1.—12. t. m. 41. vele-sejem,
v Zagrebu od 28. VIII.—6. t. m. vzorčni sejem,
v Beogradu od 11. do 21. t. m., medn. vzorčni sejem,
v Osejku od 5.—13. t. m., pokr. razstava,
na Dunaju od 5.—11. t. m., velesejem,
v Pragi od 3.—12. t. m. eksportni vele-sejem,
v Budimpešti od 2.—20. t. m. kmet. in obrtn. sejem,
v Solunu od 5.—26. t. m. vzorčni sejem.
Pojasnila daje »Putnik«.

Licitacije in dobave

Gradnja ceste Beograd—Gjevgelija predr. vsota 3.396.80 din kr. banska uprava v Skoplju 10. septembra.
Razno železno blago, tov. tobačnih izdelkov v Mostarju 10. septembra.
Akomulatorji za avtomobile, Zrakoplovstvo Zemun, 10. septembra.
379 m² raznih lesenih izdelkov, tobačna postaja v Bratuncu, 10. septembra.
Gradnja mostu, kr. banska uprava Niš, 5. oktobra.
340 parov čevljev, direkcija pošte, Split, 4. septembra.
Gradnja ceste, 28.770 din, tehnični oddelek v Šibeniku.
Železna strešna konstrukcija za peron zagrebškega kolodvora, za 500.000 din, direkcija v Zagrebu, 22. septembra.

ZANATSKA BANKA

Kraljevine Jugoslavije

A. D.

PODRUŽNICA LJUBLJANA

Gajeva ulica 6

CENTRALA BEOGRAD

Delniška glavica Din 75.000.000.—

Udeležba države Din 30.000.000.—

GLAVNA PODRUŽNICA ZAGREB

PODRUŽNICA SARAJEVO

PODELJUJE

obrtnikom in obrtnim podjetjem
menična in hipotekarna posojila,
kredite na tekoči račun, posojila
na zastavo državnih vrednostnih
papierjev, delnic Narodne banke
in Privilegirane agrarne banke.

SPREJEMA

na obrestovanje vloge na hra-
nilne knjižice in tekoči račun,
katere izplačuje brez omejitve.

UPRAVLJA

imovino in fonde obrtniških
ustanov in organizacij. Izvršuje
vse ostale bančne posle.

Brzjavni naslov: »ZANATSKA«, Ljubljana — Telefon št. 20-30 — Račun Poštne hranilnice št. 14.003.

Kreditno društvo

MESTNE HRANILNICE LJUBLJANSKE

dovoljuje posojila na menice in kredite v tekočem računu vsem
kredita zmožnim osebam in tvrdkam